

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA 410.003.02.2015

P/15/067

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62

lwa@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/067 – Finansowanie ulg na przejazdy komunikacją autobusową i kolejową
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Kontrolę, na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ , przeprowadził Robert Kaczmarczyk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr 94221 z 17 marca 2015 r (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Grodzisk Mazowiecki Sp. z o.o. ² ul. J. Chęłmońskiego 33, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zenon Marcin Prezes Zarządu (dowód: akta kontroli str. 48)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³, działania jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie 2013-2014⁴ przewoźnik posiadał licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób i wykonywał przewozy na liniach określonych w zezwoleniach na wykonywanie przewozów regularnych.

Stosowane przez przewoźnika kasy fiskalne do sprzedaży biletów posiadały numery ewidencyjne nadane decyzjami Naczelnika Urzędu Skarbowego oraz pozytywną opinię Ministra Finansów. Oprogramowanie kas umożliwiała sprzedaż biletów ulgowych, o których mowa w art. 2 ust. 2-7, art. 4 ust. 1-3 i ust. 5 oraz art. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego⁵.

W okresie objętym kontrolą miesięczne rozliczenia dopłat składano do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego⁶ z zachowaniem terminu określonego w umowie z Województwem Mazowieckim dotyczącej zasad przekazywania dopłat z budżetu państwa z tytułu ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego osób uprawnionych. W miesięcznych rozliczeniach dopłat sprzedaż biletów ulgowych jednorazowych i miesięcznych dokumentowano zestawieniem ich sprzedaży sporządzanym przez program „Kasa konduktorska”.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm. – dalej także ustawa o NIK.

² Dalej także: PKS

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dalej: okres objęty kontrolą.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1138 ze zm., dalej: ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów.

⁶ Dalej: Urząd Marszałkowski.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Struktura organizacyjna podmiotu i system kontroli

*Opis stanu
faktycznego*

1.1. Zarządzeniem Dyrektora Przedsiębiorstwa z dnia 26 sierpnia 1996 r. wprowadzono regulamin organizacyjny PKS. W strukturze organizacyjnej wyodrębniono Dział Przewozów Osobowych, do którego kompetencji należy m.in. organizacja przewozów, kontrola przewozów osobowych oraz rozliczenie biletów. Struktura organizacyjna PKS została ustalona Uchwałą nr 18 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 12 czerwca 2010 r.

W okresie objętym kontrolą komórką organizacyjną odpowiedzialną za sprawy związane z uzyskiwaniem dopłat do przejazdów ulgowych był Dział Przewozów Osobowych. Za sprawy związane ze sporządzaniem wniosków o przekazane dopłat oraz ich rozliczenie odpowiedzialny był Dział Księgowy.

(dowód: akta kontroli str.3-55)

1.2 W kontrolowanej jednostce nie wyodrębniono struktur kontroli wewnętrznej. W badanym okresie PKS nie był również kontrolowany przez podmioty zewnętrzne w zakresie uprawnień do korzystania z ustawowych ulg dla pasażerów.

W celu kontroli biletów PKS zawarł umowę z zewnętrznym podmiotem, do którego zadań należała kontrola biletów zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi przewozu osób i rzeczy, w tym uprawnień do przejazdów ulgowych i bezpłatnych przy przewozie osób i bagażu.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono 10 838 jednostkowych kontroli biletów. W 2014 r. kontrolerzy wystawili 401 wezwań do zapłaty z tytułu jazdy bez ważnego biletu na kwotę 90 096,15 zł.

(dowód: akta kontroli str.56-75)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Przestrzeganie wymagań niezbędnych do uzyskania dopłat

*Opis stanu
faktycznego*

2.1. W okresie objętym kontrolą PKS posiadał 137 zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów. Wszystkie zezwolenia zostały wydane po podpisaniu przez PKS z Zarządem Województwa Mazowieckiego w dniu 5 marca 2008 r. umowy o przekazywanie przewoźnikowi dopłat z budżetu państwa z tytułu ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego osób uprawnionych.

Szczegółową analizą objęto 3 zezwolenia, po jednym wydanym przez organ gminy, starostwa i samorządu wojewódzkiego⁷. Analiza wybranych zezwoleń wykazała, iż zostały one wydane zgodnie z przepisami art. 20 i 21 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym⁸, na drukach określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 6 marca 2014 r. w sprawie

⁷ Zezwolenie nr 0001043/XW/1 wydane przez Marszałka Województwa Mazowieckiego na trasie Sochaczew – Kampinos – Leszno z dnia 9 kwietnia 2013 r., zezwolenie nr 4/863/12 wydane przez Wójta Gminy Leszno na trasie Leszno – Czarnów z dnia 29 czerwca 2012 r. oraz zezwolenie nr 0000010 wydane przez Starostę Warszawskiego Zachodniego na trasie Leszno – Kampinos z dnia 30 grudnia 2009 r.

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm.

wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń⁹.

(dowód: akta kontroli str.76-94)

2.2. PKS posiada licencję¹⁰ na wykonywanie transportu drogowego osób wydaną na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy o transporcie drogowym. Licencja została wydana w dniu 9 grudnia 2003 r. i jest ważna do dnia 8 grudnia 2053 r.

(dowód: akta kontroli str. 95-96)

2.3. PKS posiada 172 autobusy, do obsługi których wykorzystywanych jest 145 kas fiskalnych (bileterek). Przewozy pasażerskie obsługiwane są przez program „Przewozy pasażerskie” oraz „Kasa konduktorska”, które umożliwiają rozliczenie sprzedaży biletów w komunikacji autobusowej.

(dowód: akta kontroli str.106, 179-182)

2.4. Oględziny 3 wybranych autobusów przeznaczonych do prowadzenia regularnych przewozów pasażerskich wykazały, iż pojazdy te były wyposażone w kasy fiskalne (bileterki). Kasy fiskalne były sprawne, posiadały przeglądy, jak również pozytywną opinię ministra właściwego do spraw finansów. Na kasach naniesione były indywidualne numery: 14-73-01842/8, 14-73-09107/11, 14-73-02715/08 nadane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego. Ponadto w trakcie oględzin ustalono, iż kierowcy posiadali wymagane dokumenty, tj. licencję, zezwolenie, rozkład jazdy i cennik. Autobusy posiadały aktualne badania techniczne. Umieszczone w autobusach rozkłady jazdy uwzględniały przystanki, godziny odjazdów, długość linii komunikacyjnych i odległość między przystankami, kursy oraz liczbę pojazdów niezbędnych do wykonywania codziennych przewozów, zgodnie z rozkładem jazdy. Umieszczone w autobusach cenniki uwzględniały ceny biletów normalnych oraz ceny biletów po zastosowaniu ustawowych ulg.

(dowód: akta kontroli str. 106-178, 183-202)

2.5. PKS uzgodnił sposób korzystania z przystanków autobusowych z ich właścicielami¹¹. Uzgodnień dokonano z Mazowieckim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Warszawie, Gminą Brwinów, Gminą Sochaczew, Gminą Mszczonów, Gminą Leszno, Gminą Kampinos, Starostą Sochaczewskim, Urzędem Miejskim w Sochaczewie, Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie, Gminą Radziejowice, Gminą Młodzieszyn, Gminą Brochów, Urzędem Miejskim w Błoniu, Powiatowym Zarządem Dróg w Grodzisku Mazowieckim, Prezydentem Miasta Żyrardowa, Gminą Ożarów Mazowiecki oraz Urzędem Miejskim w Grodzisku Mazowieckim.

(dowód: akta kontroli str. 202-243)

2.6. Poza sprzedażą biletów w autobusach PKS prowadzi również sprzedaż biletów miesięcznych w siedzibie przedsiębiorstwa z wykorzystaniem jednej kasy biletowej EMAR Printo. Kasa była połączona z systemem informatycznym, który umożliwia sprzedaż biletów, w tym ulgowych.

(dowód: akta kontroli str. 244-247)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania jednostki kontrolowanej

⁹ Dz. U z 2014 r., poz. 402.

¹⁰ W związku ze zmianą ustawy o transporcie drogowym z dniem 15 sierpnia 2013 r. „licencje” zmieniono na „zezwolenie”.

¹¹ Weryfikacji stosownych uzgodnień dokonano na podstawie trzech losowo wybranych tras: Sochaczew – Kampinos – Leszno nr zezwolenia 0001043/xw/1, Leszno-Czarnów nr zezwolenia 4/862/12, Leszno-Sochaczewska – Sochaczewska – Kampinos nr zezwolenia 00010.

w zbadanym obszarze.

3. Ewidencja sprzedaży biletów ulgowych

*Opis stanu
faktycznego*

3.1. W PKS stosowano kasy fiskalne (bileterki) Emar – 105 obsługiwane przez oprogramowanie „Kasa Konduktorska”. Stosowane w kasach oprogramowanie umożliwiało określenie dopłat do przewozów w podziale na kategorie ulg ustawowych. Do poszczególnych ulg ustawowych przypisane były indywidualne numery nadawane automatycznie przez kasę fiskalną¹².

(dowód: akta kontroli str. 106, 179-182, 244)

3.2. Ceny sprzedawanych w środkach transportu biletów były zgodne z cennikiem umieszczonym przez PKS na stronie internetowej¹³.

(dowód: akta kontroli str. 248-258)

3.3. Ujęte w ewidencji księgowej dopłaty do biletów miesięcznych były zgodne z zestawieniem z miesięcznych raportów z kas fiskalnych¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 259-308)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania jednostki kontrolowanej w zbadanym obszarze.

4. Prawidłowość sporządzania wniosków o przekazanie dopłat i ich rozliczenie

*Opis stanu
faktycznego*

4.1. W dniu 5 marca 2008 r. PKS zawarł z Województwem Mazowieckim umowę na przekazywanie przewoźnikowi dopłat z budżetu państwa z tytułu ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego osób uprawnionych. Z tytułu wykonania umowy PKS uzyskał w latach 2013-2014 kwotę 8 721,1 tys. zł (4 465,8 tys. zł w 2013 r. i 4 255,2 tys. zł w 2014 r.). Najwyższe dopłaty przewoźnik otrzymał do biletów ulgowych miesięcznych – w 2013 r. w kwocie 4 302,8 tys. zł (96,3% otrzymanych dopłat), w tym dopłata do biletów miesięcznych z ulgą 49% wyniosła 3 827,5 tys. zł (85,7% otrzymanych dopłat), w 2014 r. w kwocie 4 085,2 tys. zł (96% otrzymanych dopłat), w tym dopłata do biletów miesięcznych z ulgą 49% wyniosła 3 595,4 tys. zł (84,5% otrzymanych dopłat). Kwoty wnioskowane przez PKS były równe środkom otrzymanym z Urzędu Marszałkowskiego. Wnioski były składane terminowo. W składanych wnioskach PKS dokonywał rozliczenia dopłat z podziałem na poszczególne ulgi oraz podawał ilość sprzedanych biletów również z podziałem na poszczególne ulgi.

(dowód: akta kontroli str. 309-514)

4.2. W okresie objętym kontrolą PKS zawierał umowy na dowóz młodzieży szkolnej do szkoły, w ramach przewozów regularnych. Szkoły i gminy będące stronami umowy z PKS ponosiły koszty biletów miesięcznych z ustawową 49% ulgą.

(dowód: akta kontroli str. 1-176 t. II)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

¹² Do weryfikacji wybrano 3 kasy fiskalne, których oględzin dokonano w toku oględzin autobusów.

¹³ Do weryfikacji wybrano raporty ze sprzedaży biletów z ustawową ulgą z jednego dnia na 5 losowo wybranych trasach.

¹⁴ Badaniem objęto rozliczenie z wybranych losowo 3 kas fiskalnych oraz kasy biletów miesięcznych. Analizą objęto raporty z 3 miesięcy (marca, września i grudnia) w 2013 i 2014 roku.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Prezesa zarządu PKS, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, Panu Prezesowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, 21 maja 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler

Robert Kaczmarczyk
doradca prawny

.....